

Aan de leden van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Onderwerp: Inbreng G4 dakloosheid tbv
begrotingsbehandeling VWS

Datum: 18 januari 2024

Geachte woordvoerders VWS,

Wij maken ons grote zorgen over de groeiende dakloosheid in Nederland en doen daarom een beroep op u om dit probleem te adresseren bij de behandeling van de VWS begroting welke plaats vindt in de week van 23 januari.

Code Rood

Een veilig dak boven het hoofd is een van de belangrijkste levensbehoeften van een mens. We zien het aantal dakloze mensen in onze steden fors toenemen en het lukt ons niet meer om voor deze mensen onderdak te organiseren. Als grote steden hebben we te maken met de aanzuigende werking van de stad, wat een nog grotere druk legt op onze opvangcapaciteit.

De afgelopen maanden heeft de G4 haar capaciteit noodgedwongen met zo'n 650 plekken moeten uitbreiden om de meest kwetsbare mensen een plek te bieden.

Op het moment van schrijven vriest het en zijn we naast deze uitbreiding genoodzaakt aanvullend meer dan 700 mensen op te vangen in de G4, die anders feitelijk in de vrieskou buiten moeten slapen. We weten dat dit slechts een fractie is van de brede groep mensen die dak- of thuisloos is of marginaal woont.

De toename van het aantal daklozen is echter ook een landelijk probleem. Meerdere gemeenten delen tenten uit aan dakloze mensen omdat de opvang vol zit. De CBS cijfers die eerder dit jaar een daling van het aantal daklozen voorspiegelden, zijn breed door maatschappelijke organisaties, zorgaanbieders én gemeenten weersproken. We ervaren een toenemende vraag van mensen die het zelf niet meer redden. Uit nieuwe Ethos-tellingen in het zuiden van het land weten we dat het om duizenden mensen meer moet gaan die thuisloos zijn of heel marginaal (tijdelijk) onderdak vinden. Het gaat daarbij steeds vaker om vrouwen, kinderen en mensen die niet vanuit een zorgvraag maar door bijvoorbeeld een scheiding, of als werkende arme, niet in staat zijn een plek te vinden om

te wonen¹. Dakloosheid en het ontbreken van een veilig onderdak brengt nadelige gevolgen mee voor de mensen om wie het gaat én leidt tot hoge maatschappelijke kosten.

Kortom, het is code rood in onze steden. De situatie is schrijnend, de maatschappelijke opvang zit overvol en we kunnen niet meer alle kwetsbare mensen onderdak bieden. Als gevolg hiervan zijn we als G4 genoodzaakt om in te zetten op noodoplossingen en realisatie van zoveel mogelijk plekken bij o.a. bestaande opvanglocaties door middel van het plaatsen van extra (stapel)bedden. De verbeterde kwaliteit en de investeringen die we de afgelopen jaren met ondersteuning van het Rijk in de opvang hebben gerealiseerd, raken hiermee gedeeltelijk verloren.

Woonprobleem wordt zorgprobleem

Zoals het landelijk Actieplan dakloosheid 'Eerst een thuis' stelt, is dakloosheid voornamelijk een woonprobleem. Er is een brede aanpak nodig gericht op voldoende betaalbare woonplekken, preventie en financiële bestaanszekerheid. Echter, vanwege de wooncrisis en sociaal economische ontwikkelingen zien we het aantal mensen dat dakloos raakt voorsnog fors toenemen. Waar dit voorheen voornamelijk mensen betrof met multiproblematiek zien we nu ook een groter wordende groep jongvolwassenen en economisch dakloze mensen die in de problemen komen. Dit zijn groepen mensen – de zogenaamde 'zelfredzame daklozen' – waar de maatschappelijke opvang, en bijbehorend budget vanuit de Wmo 2015, niet op is ingericht. Maar dit is wel een groep waar we als grote steden vanuit preventief oogpunt voor aan de lat staan en onze verantwoordelijkheid in willen nemen. Zolang de woningnood niet daadwerkelijk afneemt, blijft een investering in kwalitatief goede opvang nodig. Zodat mensen in ieder geval niet verder achteruitgaan, een woonprobleem geen zorgprobleem wordt en we hen kunnen helpen naar nieuw perspectief.

Inzet van G4 gemeenten

Als G4 staan we voor een brede aanpak dakloosheid gericht op Wonen Eerst, bestaanszekerheid en preventie. De resultaten van deze aanpak zullen echter niet op korte termijn leiden tot een oplossing voor het acute dakloosheidsprobleem in de steden. Bovendien is dit moeilijk te realiseren als er tegelijkertijd nog grote groepen acuut dakloos zijn, de opvang overvol zit en gemeenten vooral bezig zijn met het managen van deze crisissituatie vanwege de druk op de opvang. Om in 2030 geen dakloosheid meer te hebben is – naast voldoende betaalbare woningen – o.a. een structurele financiële impuls nodig, die gemeenten meerjarig zekerheid geeft om meer mensen een dak boven het hoofd te bieden. De richting van het landelijke actieplan is de juiste, maar de landelijke voorwaarden ontbreken in de huidige context van het acute dakloosheidsprobleem.

Nu actie nodig

Het is daarom urgent dat het kabinet nu actie onderneemt om deze schrijnende situatie te adresseren:

- Om de hoge instroom en lage uitstroom uit de opvang te kunnen opvangen zijn aanvullende middelen nodig om de extra gemaakte kosten en de CAO indexatie te kunnen bekostigen en opvangplekken verder uit te breiden. Dit vraagt om een vergelijkbare impuls als de eerdere Blokhuismiddelen, €100 miljoen per jaar.

¹ [Een onzichtbare groep dak- en thuisloze mensen zichtbaar maken | Movisie](#)

- De incidentele financiering van diverse Rijksprogramma's brengen grote onzekerheid mee voor gemeenten en zorgaanbieders ten koste van een optimale besteding. Er is duidelijkheid nodig over de structurele middelen in het kader van het Actieplan dakloosheid, zodat gemeenten kunnen bouwen aan de beweging naar Eerst een thuis, preventie en bestaanszekerheid.
- Dit jaar heeft een herverdeling in het gemeentefonds er toe geleid dat de steden Rotterdam, Den Haag, Amsterdam (en Vlaardingen) ruim €6,5 miljoen zijn gekort op de decentralisatie-uitkeringen maatschappelijke opvang en vrouwenopvang. Een structurele teruggang van budget, terwijl juist nu méér nodig is. Zoals de Ethos telling laat zien, bestaat de groep dak- en thuisloze mensen uit meer (kwetsbare) vrouwen dan we tot nu toe dachten. Het structureel korten van grote steden dient dan ook per 2024 teruggedraaid te worden.
- Dakloosheid los je op met een huis en door te voorkomen dat mensen in de problemen raken. De G4 blijft graag met uw Kamer in gesprek over wat we meer kunnen doen om preventie voorop te stellen en de woningnood aan te pakken.

We hopen dat u bereid bent deze urgente situatie te agenderen richting het kabinet. Vanzelfsprekend zijn we altijd bereid een en ander nader toe te lichten.

Hoogachtend,
Wethouders maatschappelijke opvang G4 gemeenten,

Rutger Groot Wassink, wethouder Amsterdam
Ronald Buijt, wethouder Rotterdam
Mariëlle Vavier, wethouder Den Haag
Rachel Streefland, wethouder Utrecht